

Har du set?

På tur med Realdania
Midt- og Østsjælland
samt Bornholm

Realdania

Indhold

4	Programmer og initiativer
6	Programmet: Rum for alle
8	Handicaporganisationernes Hus
10	Livsrum - Kræftrådgivningscentret i Roskilde
12	Skole+
14	Tapperiet i Køge
16	Programmet: Mulighedernes Danmark
18	Mulighedernes Land
24	Stedet Tæller
26	På Forkant
28	Programmet: Innovation i byggeriet
29	Green Solution House
30	Programmet: Den levende bygningsarv
32	Svanekegården
34	De bornholmske møller
38	Rønne Teater
40	Det gamle vandtårn i Rønne
42	Gulddysse Kulturgård
44	Cirkusmuseet
46	Fremtidens Herregård
48	Underværker - ildsjæleprojekter
52	Københavns Befæstning
56	Programmet: Byer for mennesker
58	Taastrup Teater
60	Det gode boligliv
64	Vandplus
	Eksempler på andre Realdania-projekter i området:
66	- Ragnarock
68	- Roskilde Festivalhøjskole
70	- Bornholms Kunstmuseum
72	- Køge Kyst

Forsidebillede:
Ragnarock –
rockmuseet i Roskilde

God tur!

Velkommen til denne turguide. Vi håber, at den vil give inspiration til at besøge seværdigheder rundt om på Midt- og Østsjælland samt på Bornholm.

Fælles for de steder, vi omtaler i guiden, er, at de har modtaget bidrag fra Realdania. Vi støtter hvert år mange hundrede små og store projekter over hele landet. For de fleste gælder det, at uden støtten fra Realdania var de sandsynligvis aldrig blevet til noget.

Realdania er en almennyttig og velgørende forening – det vil sige, at vi arbejder med filantropi. Ordet filantropi stammer fra det græske ord for næstekærlighed. Og nogle steder forklares det som et begreb, der omfatter ”donation af penge, materiel, tjenester, tid eller arbejde til et velgørende formål uden nogen belønning til den, der donerer”.

Realdania bidrager ikke bare med penge – vi bidrager også til de mange projekter med vores viden og erfaringer fra de 16 år, vi har arbejdet med filantropi. Vi arbejder

problemorienteret og dagsordensættende og bidrager sammen med andre til at løse nogle af de komplekse udfordringer i samfundet. Som f.eks. hvordan vi beskytter byer og bygninger mod klimaforandringer.

Realdania blev sat i verden for at skabe livskvalitet gennem det byggede miljø til gavn for alle i Danmark. I praksis betyder det, at vi sammen med en række andre parter – f.eks. kommuner, staten, foreninger, fonde og ildsjæle – arbejder for at udvikle det byggede miljø, der er rammen for vores hverdag. I store og små byer – over hele Danmark. Det handler for eksempel om: Hvordan kan vi udløse det potentiale, der findes i landets yderområder? Hvordan skaber vi ny og større innovation i byggeriet, så det kan bidrage til samfundets udvikling? Hvordan sikrer vi og udvikler den danske bygningsarv? Og hvordan styrker vi de danske byer som en fælles, bæredygtig og oplevelsesrig ramme om menneskers liv?

De mange, meget forskellige projekter og udflugtsmål, som vi beskriver i denne folder, er blot et udvalg af dem, der foreløbig har fået støtte i dette område.

Realdania ønsker rigtig gode ture.

Jesper Nygård
Adm. direktør

Fem filantropiske programmer

Realdania er en forening, der arbejder for at skabe livskvalitet for alle gennem det byggede miljø. Vi arbejder problemdrevet og dagsordensættende med filantropi og bidrager i samarbejde med andre til løsning af komplekse samfundsudfordringer.

Vores filantropiske strategi er udarbejdet på baggrund af et stort analysearbejde, hvor vi har indkredset, hvilke markante samfundsudfordringer der knytter sig til det byggede miljø. Det er sket i tæt dialog med samarbejdspartnere, ledende praktikere, eksterne forskere og eksperter.

På den baggrund er vores filantropiske strategi struktureret omkring fem programmer, der hver omfatter et eller to initiativer. De i alt seks initiativer indkredser de problemstillinger, vi primært prioriterer i vores arbejde. Selvfølgelig er der også plads til den gode idé, der ikke er indrammet af initiativerne, som er vores helt centrale fokus i de kommende år.

Vi arbejder problemdrevet

Det er ikke nyt for os at arbejde med strategiske fokusområder, men især inspireret af de arbejdsmetoder, man bruger i nogle af de helt store amerikanske og europæiske fonde, har vi i vores nuværende filantropiske strategi skærpet tilgangen, så vores arbejde kan få størst mulig effekt.

Vi bygger videre på vores styrker og kompetencer med tilføjelse af nye arbejdsformer og et endnu stærkere fokus på at indkredse og løse vigtige samfundsudfordringer og problemer med relation til det byggede miljø, og vi gør det i samarbejde – og i øjenhøjde – med andre. På baggrund af grundige analyser og tætte, vidensopbyggende samarbejder med alle relevante aktører vil vi gerne agere fortalere for en bestemt udvikling. Det er vigtigt for os, at dette altid sker i samarbejde, dialog og netværk, fordi vi sammen kan skabe løsninger, som vi ikke kan hver for sig.

Vi arbejder for at skabe livskvalitet for alle

Vi er en aktiv aktør i samfundet, der – sammen med andre – sætter en dagsorden og skaber udvikling og forandring. De projekter, som vi støtter, skal derfor være med til at understøtte en udvikling, løse problemer og skabe livskvalitet inden for det byggede miljø.

Programmer og initiativer

Rum for alle

Realdania vil bidrage til at styrke fremtidens velfærdssamfund gennem nye og tilpassede indretninger af byer, byrum og bygninger, der tilgodeser sårbare befolkningsgruppers fysiske og mentale sundhed og fremmer social inklusion.

Initiativ: Rum og fællesskaber for ældre

Mulighedernes Danmark

Realdania vil arbejde for, at Danmarks yderområder og landdistrikter også i fremtiden er attraktive steder at bo, drive erhverv og være turist.

Initiativ: Yderområdernes potentialer

Innovation i byggeriet

Realdania vil fremme innovationen i bygge-sektoren for at styrke kvaliteten i de byggede omgivelser, sikre et bæredygtigt miljø og fremme et godt indeklima i vores boliger.

Initiativ: Et godt indeklima

Den levende bygningsarv

Realdania vil være med til at sikre og udvikle den danske bygningsarv, så den kan bevares som en nærværende fortælling om vores fælles historie, danne ramme om nye aktiviteter – og dermed skabe livskvalitet og positiv udvikling i samfundet.

Initiativ: Bygningsarven i landdistrikterne

Byer for mennesker

Realdania vil arbejde for at styrke og udvikle de danske byer i bæredygtig retning med fokus på byen som en fælles, robust og levende ramme om menneskers liv og trivsel.

Initiativ: Klimatilpasning i byerne

Initiativ: Udsatte boligområder i forstaden

Rum for alle

Til trods for at vi har et stærkt velfærdssamfund i Danmark, er der fortsat mange udsatte og sårbare grupper, der er ekskluderet fra at deltage i – og bidrage til – fællesskabet. Det gælder f.eks. ressourcetsvage ældre, psykisk syge, hjemløse og misbrugere samt mennesker, der er ramt af livstruende og kroniske sygdomme.

Vi arbejder for, at vores bygninger og byrum udformes og placeres, så de imødekommer sårbare gruppers særlige behov og understøtter inklusion og sociale fællesskaber. Alle borgere skal have mulighed for at udvikle gode og tætte relationer til andre og for at bidrage i hverdagen med de ressourcer, de hver især har.

Vi vil motivere til nye former for samarbejde, organisering og social innovation for at skabe plads til alle og fokus på borgernes fysiske og mentale sundhed.

“Rum for alle” er et af de fem programmer, som Realdania har som indsatsområde i de kommende år. Under programmet ligger initiativet “Rum og fællesskaber for ældre”.

Initiativet: Rum og fællesskaber for ældre

I 2040 vil knap en tredjedel af alle danskere være over 60 år. Det skaber et stort pres på den offentlige service og på boligudmarkedet. De mest ressourcetsvage ældre er allerede i dag udfordrede på grund af et stort behov for pleje og hjælp samt en begrænset adgang til boligmarkedet og til sociale fællesskaber.

Vi vil medvirke til at udvikle og udbrede nye boformer og nye rammer for sundhed og fællesskaber, som fremmer livskvaliteten for ældre.

Gennem tværgående samarbejder og eksempelprojekter vil vi skabe nye typer for boligfællesskaber, som også har fokus på ressourcetsvage ældre.

På de næste sider kan du læse om nogle af de projekter i dette område, som er del af programmet “Rum for alle”.

Kontorhuset med adgang for alle

Innovative løsninger og velkendte tiltag er gået op i en højere enhed i Handicaporganisationernes Hus, der officielt blev åbnet af Hendes Majestæt Dronning Margrethe d. II i december 2012. Der er tale om et helt igennem enestående byggeri og virkeliggørelsen af en historisk vision om en fuldstændig tilgængelig kontorarbejdsplads, der blev ført ud i livet.

Det godt 11.000 etagemeter store hus i Høje Taastrup er også nytænkende, da det kombinerer bæredygtighed, indeklima og tilgængelighed. Der er tale om et hus bygget efter principperne for "universelt design", og det er både nationalt og internationalt det første kontorbyggeri, der stræber efter at tilbyde 100 procent tilgængelighed for alle uanset handicap.

Huset skal fungere som en dynamo for handicapsagen og samler 17 handicaporganisationer og seks beslægtede organisationer under samme tag. Et af målene med byggeriet har været, at det skal fremstå som forbillede og demonstrationsprojekt for fremtidigt kontorbyggeri. Det viser, hvordan man i langt højere grad kan inddrage mennesker med forskellige handicap i arbejds- og samfundslivet.

Lettere adgang for alle

Det er et byggeri, der vil danne skole for et

komplet fokus på tilgængelighed i moderne kontorbyggeri – uden, at det gør byggeriet dyrere, og uden at gå på kompromis med dansk tradition for flot og funktionelt design.

Handicaporganisationernes Hus viser værdien i at tænke tilgængelighed ind fra starten, så det bliver en naturlig og integreret del af husets arkitektur og disponering og ikke noget, der skal indpasses efterfølgende – ofte med ekstra omkostninger til følge.

En del af visionen bag huset er, at det skal inspirere til et markant løft i tilgængeligt byggeri, så alle med handicap får langt lettere adgang til at færdes uhindret og deltage aktivt i arbejds- og samfundslivet. Byggeriets aktører har fået nye kompetencer i at bygge for alle, og det kan give større konkurrenceevne, når der skal bydes på byggerier både nationalt og globalt.

Den A.P. Møllerske Støttefond og VILLUM FONDEN har støttet projektet, og Realdania støttede med 40 mio.kr. med det formål at vise, at det kan betale sig at tænke tilgængelighed ind fra starten og dermed skabe et hus, hvor alle kan fungere optimalt uafhængigt af handicap.

Handicaporganisationernes Hus

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup

Livsrum i Roskilde

Roskildes nye center for kræftrådgivning – Livsrum – består af tre huse, der er flettet ind i hinanden. Man kommer ind i huset fra Gormsvej og bliver modtaget i et rummeligt vindfang, der fører ind i husets hjerte. Et lyst og højloftet fællesrum med køkken og reoler fra gulv til loft. Det er et rum, der åbner sig og inviterer ind i husets andre rum med værksted, bibliotek, lounge, samtale- og træningsrum.

Det nye center for kræftrådgivning skal føles hjemligt og trykt at opholde sig i. Målet er, at arkitektur understøtter livskvaliteten, når man befinder sig i en svær situationen i livet. Byggeriet i Roskilde bygger videre på den viden og de erfaringer, som er skabt gennem de øvrige Livsrum-byggerier og inddrager dermed den nyeste viden om, hvordan de fysiske rammer påvirker patienters heling og helbred.

Overalt er der indbygget små nicher og bænke. Den tragtformede have er frodig og uhøjtidelig. De eksisterende træer er blevet bevaret, og der er bygget et orangeri som et ekstra, lunt uderum.

Åbenhed og samvær

Alle rådgivningscentre adskiller sig funktionelt og æstetisk fra et sygehus, sådan at

de kræftramte og deres pårørende får ro til at overskue deres situation uden for sygehus-systemet. De arkitektoniske rammer skal samtidig indbyde til åbenhed og samvær for at tilgodese det behov, mange har for at møde ligestillede og dele erfaringer med andre, der har kræftsygdommen inde på livet.

Formålet med Livsrum – et af de 6 snart 7 nye rådgivningscentre i landet – er at hjælpe mange flere kræftpatienter og deres pårørende, og gerne så tidligt i sygdomsforløbet som muligt. Samtidig skal rådgivningscentrets beliggenhed tæt på sygehuset skabe et tættere samarbejde med sygehuspersonalet. Det handler grundlæggende om, at rådgivningen skal blive mere synlig og mere tilgængelig.

Efter opførelsen af de indtil videre 6 nye kræftrådgivningscentre har man kunnet konstatere en stigning i brugere af rådgivningerne på 50% og en fordobling i antallet af frivillige medarbejdere på centrene.

Realdania har støttet Livsrum-projekterne med samlet 50 mio.kr.

**Kræftrådgivningen i Roskilde
Gormsvej 15, 4000 Roskilde**

Skole+

Skole+ kampagnen viser veje til, hvordan landets folkeskoler kan forbedre de eksisterende fysiske rammer og dermed få bedre faciliteter til idræt og bevægelse.

Vi er alt for mange, der bevæger os for lidt. Vi ved det godt, og ikke alene har det konsekvenser for vores sundhed, det har også betydning for vores evne til at lære.

Der er med den nye skolereform politisk fokus på at få mere idræt og bevægelse ind i skolerne. Skolereformen har med fokus på mere bevægelse også et ønske om at imødegå den stigende polarisering af danske skolebørn, hvor undersøgelser viser, at der er en stigende afstand mellem fysisk aktive børn og inaktive børn.

Inaktive børn har naturligvis en større risiko for at blive overvægtige, men der er også undersøgelser, som peger på, at der er en sammenhæng mellem indlæring og fysisk aktivitet. Jo mere fysisk aktiv man er, des mere modtagelig er man for at lære. Skole+ kampagnen har således også et socialt sigte, som handler om at forbedre udsatte børns vilkår og muligheder.

Årsagerne til den manglende bevægelse er mange, men noget af det, vi kan arbejde med, er de fysiske rammer og deres tilgængelighed. I den sammenhæng rummer landets skoler et uudnyttet potentiale både for skoleeleverne

og de lokale idrætsforeninger. Et af målene med Skole+ er derfor at give flere børn – og voksne – lyst til at være mere aktive i både skoletid og fritid. Skole+ kampagnen er målrettet landets kommuner, deres folkeskoler og lokale foreninger og organisationer.

Et projekt i dette område har fået støtte gennem Skole+, nemlig Mosede Skole i Greve Kommune.

Mosedeskolen ind i nutiden

Mosedeskolen i Greve er en typisk skolebygning fra 1969 med en planløsning, der ikke egner sig til at indfri folkeskolereformens krav om en hverdag med mere bevægelse og idræt. Men det bliver nu ændret. Med et tilskud fra Realdania på godt tre mio. kr. er der udarbejdet en helt ny planløsning med fysiske rammer og faciliteter, der understøtter nytænkende pædagogik, bevægelses- og idrætsadfærd til gavn og glæde for skolebørn, foreninger og lokalsamfund.

[Billederne er ikke fra Mosedeskolen]

Tapperiet blev lydtæt

Ungdomskulturhuset Tapperiet på Søndre Havn i Køge er et populært spillested og en cafe, hvor unge i Køge og omegn mødes. Men al den aktivitet gav tidligere støjgener for naboerne. Og om få år flytter flere folk til området, når der bliver bygget boliger tæt på Tapperiet - som en del af udviklingen af Køge Kyst.

Derfor er Tapperiet nu blevet pakket ind i en støjdæpende skal, så lyd fra musik og koncertgæster bliver holdt inden døre. Som del af ombygningen har Tapperiet også fået en ny tilbygning, der under koncerter kan fungere som lydsluse og opholdssted for gæster. I dagtimerne kan man bruge tilbygningen til andre aktiviteter, for eksempel som øvelokale for lokale bands. Derudover kan de nye rum, der opstår omkring overdækningen, bruges til forskellige udendørsaktiviteter.

Kulturen som drivkraft

Tegnestuen Vandkunsten, Grontmij Acustica og Leandesign udarbejdede forslaget til overdækningen, der består af en trækonstruktion, som er beklædt med græs. Der er monteret særlige lydøre, -sluser og -vinduer på bygningen, så lyden bliver holdt inde.

På den måde er det blevet muligt at integrere en kulturinstitution som Tapperiet direkte i det nye boligområde på Søndre Havn. Løsningen er med til at understøtte Køge Kysts vision om kulturen som drivkraft for byudviklingen og videreføre det tætte samarbejde, der allerede nu er mellem Køge Kyst og Tapperiet.

Ombygningen har kostet ca. ni mio. kr. Køge Kommune, byudviklingsselskabet Køge Kyst og Realdania har hver finansieret en tredjedel af udgifterne.

Det ombyggede Tapperiet blev indviet i juni 2015.

Tapperiet
Søndre Badevej 1, 4600 Køge

Mulighedernes Danmark

Yderområderne står midt i den største omstilling i nyere tid. Mens befolkningen i Danmark som helhed og specielt i de større byer vokser, oplever en række yderområder fraflytning og en ændret sammensætning af befolkningen – med færre unge og flere ældre. Samtidig falder antallet af arbejdspladser i yderområderne. Især inden for landbrug og produktion.

Der er behov for positiv udvikling med fokus på omstilling og tilpasning til de nye vilkår. Det er en stor opgave, men det er muligt. Med afsæt i det enkelte steds potentialer, et strategisk fokus og tætte tværgående samarbejder kan der i fællesskab skabes forandring. Det er derfor, vi kalder det Mulighedernes Danmark.

“Mulighedernes Danmark” er et af de fem programmer, som Realdania har som indsatsområde i de kommende år. Under programmet ligger initiativet “Yderområdernes potentialer”.

ernes

Initiativet: Yderområdernes potentialer

De mest udfordrede yderområder mærker især konsekvenserne af færre arbejdspladser, fraflytning og en ændret befolkningssammensætning. Det betyder byer med færre indbyggere, flere tomme huse og overflødige landejendomme. Også hallen og forsamlingshuset, som traditionelt har været rammerne om fællesskabet, har det svært, når der ikke er mennesker nok til at skabe aktivitet og liv.

Vi har det udgangspunkt, at alle områder i Danmark har nogle særlige kvaliteter. Med en strategisk og realistisk tilgang kan disse kvaliteter dyrkes og skabe afsæt for nye muligheder. Vi har også fokus på at skabe kvalitet og gode rammer for hverdagslivet og turismen som lokalt forankret erhverv og på, hvordan landsbysamarbejder kan styrke fællesskabet og livet i de små byer. På de næste sider kan du læse om nogle af de projekter i dette område, som er del af programmet "Mulighedernes Danmark".

Mulighedernes Land

Danmark forandrer sig hastigt. De store byer vokser, og her bliver den økonomiske vækst koncentreret, mens småbyerne og yderområderne affolkes. Forretninger lukker, fordi kunderne forsvinder og samme skæbne overgår forsamlingshuset og autoværkstedet. Bygninger og boliger forfalder, og der er mangel på arbejdspladser. Bussen kommer ikke mere, for der er ingen passagerer at samle op og ingen at sætte af. Områderne skal finde en ny rolle og identitet.

Derfor tog Realdania initiativ til projektet "Mulighedernes Land", som var et samarbejde mellem Realdania, Bornholm, Thisted og Lolland kommuner, som løb fra 2007 til 2012.

Med Mulighedernes land ønskede Realdania at bidrage til at udvikle nye strategier for en positiv udvikling i landdistrikter og landsbyer. Med udgangspunkt i at bevare og forbedre de egenskaber og potentialer, som allerede findes i yderområderne, satte Mulighedernes Land fokus på mulighederne i turisme, bosætning og planlægning. Målet var, at yderområderne fremover bliver opfattet som et bæredygtigt alternativ med særlige karakteregenskaber og udviklingsmuligheder.

Den samlede økonomi i projektet var 195 mio. kr., heraf bidrog Realdania med 105 mio. kr.

For at koordinere og skabe sammenhæng i delementerne i Mulighedernes Land blev erfaringer og viden fra de tre kommuner samlet i et tværgående spor, der bl.a. var en platform, hvor projektets forskellige parter kunne udveksle viden og erfaringer og sikre en formidling af projektets resultater.

Projekterne på Bornholm

Bornholms Kommune satte gennem ni konkrete projekter på at afprøve dels, hvordan man kan åbne landskabet for lokale og besøgende, så det bliver lettere at nyde godt af naturkvaliteterne på øen, dels hvordan man kan tilføre kvalitet til småbyerne, og ikke mindst udvikling af madkulturen. Overordnet er formålet at styrke den fortsatte beboelse på øen både gennem en bedre adgang til det åbne land og ved at gøre de landskabelige, kulturhistoriske og rekreative potentialer tydeligere – for der er ingen tvivl om, at natur, kulturhistorie og sundhed bliver en attraktiv vare i fremtiden.

Sandvig strandpromenade

'Sandvig Strandpromenade' blev indviet i sommeren 2012 og forbedrer adgangen til kysten. Strandpromenaden er blevet et attraktivt uderum for Sandvigs borgere hele året rundt og tiltrækker samtidig besøgende, der søger et aktivt friluftsliv ved kysten. Med de bølgede former i træbænken, der

løber langs hele promenaden, i belæggningerne og beplantningen fremtræder området helt unikt. Fra den svævende træterrasse er der en flot udsigt, og en gå-sidde trappe forbinder terrassen med stranden, og byen med kysten.

Hammer Havn

Hammerhavn er blevet sat gennemgribende i stand og udstyret med bad, toilet, havnekontor og kiosk i et hus, der samtidig giver plads til nye kulturelle og sociale aktiviteter. Og de oprindelige granitmøler og granithistoriens spor i landskabet træder nu tydeligt frem. Havnen fremstår som en

indbydende helhed, hvor den nye arkitektur, industrihistorien og lokalmiljøet supplerer hinanden og indbyder de mange turister til at nyde udsigten og udforske kysten med bådarten.

Ny bymidte i Østermarie

Projektet 'Ny bymidte i Østermarie' har udviklet bymidten i Østermarie til et mødested, der styrker livet i byen og gør den synlig udadtil. Centrum i Østermarie er pladsen foran Dagli' Brugsen. Med den nye udformning er der plads og fred til, at man kan mødes og tale sammen. På torvet er der etableret bakkeøer med træer og

forskellige prydgæsser, og bakkeøerne er omkranset af siddeplinter i bornholmsk granit. Fritidshaven, som ligger i direkte forbindelse med Østermarie Torv, er omdannet til et aktivt sted for alle, men med vægt på børnene, som bruger haven til leg og motion. Samtidig er der etableret cykelstier, petanquebane og en grillplads.

Nyt liv i Vang granitbrud

Tidligere brød store maskiner granit i Vang Granitbrud på Bornholm. I dag bliver det dramatiske landskab brugt til oplevelser som klatring, fugleobservation, cykling og storslåede ture midt i industriens kulturspor. Ved nedlæggelsen af Vang Granitbrud skulle kajen have været fjernet, men kom-

munen besluttede i stedet at omdanne den til strand, udspringsvipper og faciliteter til kajakroere og dykkere. Inde i bruddet er der ryddet op, så klippevæggene fremstår så dramatisk som muligt, og der er anlagt en række vådområder for at styrke og beskytte fuglelivet.

Hasles nye havn

I østersøfiskeriets storhedstid var Hasle Havn en betydelig fiskerihavn, men siden fiskeriets kollaps i 1980'erne har den stort set ligget ubrugt hen. Havnekvarteret, der længe var byens bagside, er i dag et nyt og moderne byrum. Kajernes gamle granitkanten er frilagt og gjort til opholdsområde for havnens café og i udviklingen af havnebadet, havnetorvet og bystranden er driften af de nye initiativer tænkt ind fra starten.

Ud på landet i Klemensker og Østerlars

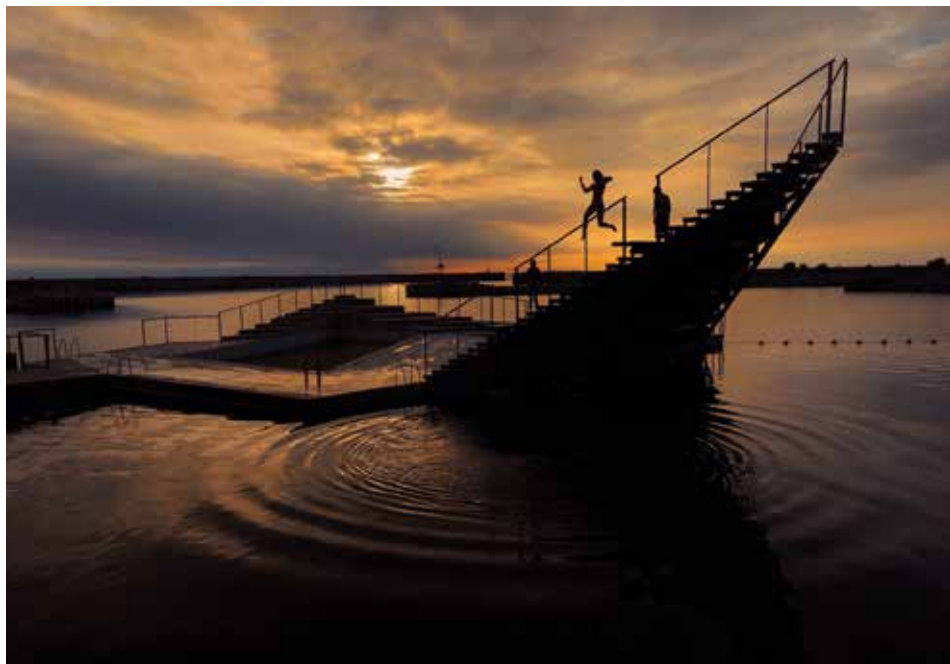
Med projekt 'Stier omkring Klemensker og Østerlars' er et uudnyttet potentiale omkring Østerlars og nabobyen Klemensker vakt til live. Eksisterende stier og markveje er blevet bygget ud, og nye, enkle trampestier i skoven og langs markerne er anlagt. Og med en ny grusbelaagt sti rundt om Præste-

mosen i Klemensker samt en bådebro og en platform, er søen blevet en del af ruten og fremstår som en lille bypark. Herfra leder stier den vandrende videre gennem et varieret landskab.

Det flyvende tæppe

På Hasle Havn ligger havnebadet – et oplagt sted, hvis man vil slikke sol, springe i vandet, tage en rolig svømmetur eller nyde saunaens varme. Havnebadet tager udgangspunkt i en række "tæpper", blidt foldet over det hårde havnemiljø. Som stedets vartegn står "Det flyvende Tæppe", der som en spids svæver over vandet. Fra "Det flyvende Tæppes" top skuer man ud over havnens bølgebrydere til havet og horisonten i vest. Hele den skrå flade af havnebadet er udformet som en tribune med behagelige siddepladser, og takket være orienteringen mod vest er det et formidabelt sted at opleve én af Bornholms smukkeste solnedgange.

Stedet tæller

Naturen og de mange smukke landskaber er en del af yderområdernes store potentiale. Et potentiale som vi kan udnytte endnu bedre, end det sker i dag. Derfor tog Realdania i 2012 initiativ til kampagnen "Stedet Tæller". Frem til 2016 har der været sat fokus på yderområdernes stedbundne potentialer.

Kampagnen har fokuseret på tre områder:

- Mulighedernes Danmark
 - som støtter udvikling af konkrete, fysiske projekter med afsæt i yderområdernes stedbundne potentialer. Fokus er på udvikling af steder og aktiviteter, som styrker livskvaliteten lokalt.
- Kvalitet i kysternes turistbyer
 - som retter særlig opmærksomhed mod yderområdernes kystnære, bebyggede områder med turismepotentiale.
- Steder i landskabet
 - som skal vise, hvordan man med et minimum af indgreb kan formidle natur gennem besøgssteder af høj arkitektonisk kvalitet

Stedbundne potentialer kan være mange ting, og det kan ikke afgøres på forhånd, hvad der rummer potentiale på et bestemt sted: Kulturarv i bygninger og landskaber, nærhed til storslåede naturområder eller en levende lokal håndværkstradition.

Stedbundne potentialer kan også være lokal kultur, lokale værdier og selvforståelse, lokal viden og sociale netværk, der er opstået over tid på et sted. Men potentialerne kan ikke stå alene – de skal bæres frem af den innovative idé og et engageret lokalsamfund eller en driftig ildsjæl.

Realdania afsatte 114 mio. kr. til at realisere projekter, der skal forbedre adgangen til naturen på de udvalgte steder i landskabet. Og sammen med Naturstyrelsen inviterede Realdania rådgivere til at byde ind på at løse opgaverne ved at etablere små, enkle arkitektoniske indgreb på særligt udvalgte steder i det danske landskab.

Et eksempel fra dette område er:

Det kulinariske mødested

Landbrugsmuseet på den fredede Melstedgård ved Gudhjem er med til at udvikle øens madkultur og fødevarereproduktion. Projektet kan vise nye veje for andre turistdestinationer i yderområderne. Melstedgård er – med det nybyggede Bornholms Madkulturhus – blevet Danmarks første regionale madkulturhus: Et kulinarisk mødested for øens beboere og gæster, der møder madkulturen gennem smag, leg og produktion. Og et samlingspunkt for bl.a. producenter, restauratører og uddannelsesinstitutioner.

På Forkant

Som i mange andre lande oplever Danmark, at befolkningen og arbejdspladserne i stigende grad rykker sammen i og omkring de store byer.

Men udviklingen i områderne uden for de større byer angår os alle. Der er store udfordringer i form af færre borgere, flere ældre, færre unge, færre arbejdspladser, flere på overførelsesindkomst og en mangelfuld infrastruktur. Skal der skabes en positiv udvikling, er der behov for tilpasning og omstilling. Og der er behov for nye metoder og strategier.

Det er baggrunden for kampagnen "På Forkant", der med langsigtede strategiplaner skal vise nye veje til en realistisk og nuanceret omstilling i områderne uden for de større byer. Målet er et understøtte en positiv udvikling, som gavner hele Danmark.

Projektet

Erhvervs- og Vækstministeriet v/Erhvervsstyrelsen, KL og Realdania gennemfører frem til 2017 en kampagne, hvor kommuner får støtte til at udvikle strategiplaner. Konkret får kommunerne støtte til at styrke deres planlægning og prioritering med afsæt i hver enkelt kommunes styrker, særlige udfordringer og stedsspecifikke potentialer.

Kampagnen består af:

- De udvalgte kommuner får støtte til udvikling af tilsammen 25 strategiplaner, som støttes hver med op til 500.000 kr. til ekstern rådgivning.
- Netværk og erfaringsudveksling mellem de medvirkende kommuner. Netværket understøtter udvikling og deling af relevant viden, metoder og tilgange og skaber afsæt for en bæredygtig omstilling af områderne uden for de største byområder.
- Kommunikation og formidling, som bidrager til at udbrede og dele erfaringer med metoder, viden og redskaber til alle kommuner uden for de største byområder.

En af kommunerne i dette valgområde får støtte fra På forkant:

Lejre Kommune

Lejre kommune ligger relativt tæt på Roskilde og København, og alligevel har man mistet en stor del af det traditionelle byliv, herunder forretning og bosætning. Udviklingen har efterladt funktionstømte og forfaldne bygninger rundt omkring i landsbyerne.

Med en ny strategiplan vil kommunen derfor skabe ny viden og udvikle metoder og

projekter, som kan kvalificere udviklingen inden for fem fokusområder: 1) gentænkning af gamle landsbyer, 2) genanvendelse af tomme bygninger, 3) nye boligformer, 4) fødevarerområdet og 5) nye deltagelsesformer, iværksættere og socialøkonomi.

Innovation i byggeriet

Byggeerhvervets evne og vilje til innovation har brug for at blive understøttet, så byggeriet kan skabe konkrete forbedringer for borgerne, miljøet og indeklimaet.

Der er masser af gode idéer i byggeriet, men de bliver sjældent omsat til praksis. Det er først, når de gode løsninger konkretiseres og opskaleres, at de kan give et løft til byggeriet og derved også blive interessante som kommercielle innovationsprodukter i ind- og udland. Det kræver blandt andet, at byggeriet bliver bedre til at agere på baggrund af den konkurrence og inspiration, der kommer fra andre lande og brancher.

Vi vil arbejde for, at byggeriets evne til innovation systematiseres og videreudvikles, samt fokusere på hvordan vi kan skabe nye samarbejdsformer i byggeprocessen for at fremme en moderne og effektiv byggesektor.

Ved at styrke byggeriets innovationsevne vil vi sikre, at byggesektoren bidrager til en fremadrettet, helhedsorienteret og bæredygtig udvikling med særlig fokus på indeklima. Det vil betyde en øget livskvalitet for alle samt en højere og samtidig mere bæredygtig produktivitet i branchen, som vil være bedre rustet til at løse samfundets aktuelle og fremtidige udfordringer inden for byggeriet.

"Innovation i byggeriet" er et af de fem programmer, som Realdania har som indsatsområde i de kommende år. Under programmet ligger initiativet "Et godt indeklima".

Initiativet - Et godt indeklima

Vi tilbringer langt hovedparten af vores tid indendørs, og derfor spiller indeklimaet en vigtig rolle for vores livskvalitet. Dårligt indeklima fører hvert år til alvorlige problemer for mange danskeres helbred såsom astma og allergi, hjerte-karsygdomme og kræft. Dårligt indeklima forringer desuden vores indlærings- evne og generelle trivsel på arbejdspladser og i institutioner.

Vi arbejder for udviklingen af et godt indeklima – blandt andet skal vi opprioritere indeklima, så det sidestilles med energioptimering både i renovering og i nybyggeri.

Vi skal mindske støj, manglende udnyttelse af dagslys, skimmelsvamp, afgangning fra materialer, radon og andet, der er skadeligt for vores helbred.

På næste side kan du læse om et af de projekter i dette område, som er del af programmet "Innovation i byggeriet".

Det grønne konferencecenter

Green Solution House i Rønne på Bornholm er et bæredygtigt videns- og konferencecenter, hvor fagfolk, turister og lokale borgere kan opleve de nyeste grønne løsninger. Centeret viser den nyeste udvikling inden for bæredygtigt byggeri og dermed nye veje i arbejdet med at gøre byggeriet både mere grønt og bæredygtigt.

Formålet med konference- og videntret er at vise, at bæredygtighed handler om byggeri af høj kvalitet. Derfor er løsningerne på stedet baseret på internationalt anerkendte principper om bæredygtighed og genanvendelighed.

Realdania har bidraget med 20 mio.kr. for, at tre konkrete bæredygtige løsninger i Green Solution House kunne blive realiseret:

Energiproduktion og dagslys

Der er udviklet et modulært og energiproducerende tag- og facadesystem og etableret dagslystunneller, arbejdsbelysning og vandret dagslys i de eksisterende bygninger.

Smart energistyring

Der er etableret intelligent styring af varme, ventilation og opkobling til smart grid, som er det intelligente elsystem, der blandt andet kan bidrage til at håndtere varierende mængder strøm i elnettet, når der f.eks. kommer endnu flere vindmøller. Smart grid er derfor et vigtigt redskab til at reducere afhængigheden af fossil energi.

Biologisk vandrensning

Desuden er der levende solafskærmning, aktiv vandrensning og klimatilpasset haveanlæg. Denne løsning består af indendørs planteanlæg, der renser bygningens brugsvand, en integrering af grønne vægge og espalier med lokale vilde planter og levende solafskærmning, biologisk vandrensning og klimatilpasset haveanlæg.

De grønne løsninger i Green Solution House er udviklet af arkitektfirmaet 3XN/GXN og kom til verden via en 85 millioner kroner renovering og udvidelse af det tidligere Hotel Ryttergården. Byggeriet er en del af Bornholms branding-projekt Bright Green Island, hvis mål er at gøre solskinsøen energimæssigt selvforsynende senest i 2025.

Green Solution House Strandvejen 79, 3700 Rønne

Den levende bygningssarv

le rv

Samfundet er i konstant udvikling, og det betyder, at bygninger og bevaringsværdige miljøer mister deres oprindelige funktioner og skal tilpasses nye anvendelser for at overleve. Bygningsarven rummer store, fælles samfundsmæssige ressourcer, som risikerer at gå tabt uden en forståelse for dens værdi, sårbarhed og potentiale.

Sikring af bygningsarven kræver værdisætning, prioritering og viden om bevaring og om, hvordan man føjer nyt til gammelt. Det kræver en lang række håndværksmæssige og rådgiverfaglige kompetencer samt økonomisk bæredygtige løsninger for bygningsarvens vedligeholdelse og udvikling.

Vi arbejder for, at ejere og bygherrer får forståelse for bygningsarvens værdi og sårbarhed, og vi vil være med til at sikre de nødvendige rådgivnings-, planlægnings- og håndværksmæssige kompetencer, der er en forudsætning for, at man kan vedligeholde og udvikle bygningsarven optimalt.

Vi vil aktivere den bedste del af vores fælles bygningsarv, så den brugsmæssigt kan følge med tidens udvikling og øge borgernes livskvalitet. En levende bygningsarv med tidssvarende funktioner kan bidrage til at fastholde identitet og tilhørsforhold i et moderne samfund og samtidig være med til at skabe smukke og oplevelsesrige rammer for danskeres daglige liv.

“Den levende bygningsarv” er et af de fem programmer, som Realdania har som indsatsområde i de kommende år. Under programmet ligger initiativet “Bygningsarven i landdistrikterne”.

Initiativet: Bygningsarven i landdistrikterne

Omstillingen i Danmarks landdistrikter sætter bygningsarven under pres. Ændrede behov og funktionskrav betyder, at mange kulturhistorisk værdifulde bygninger mister deres anvendelse og driftsgrundlag. Når fine, historiske bygninger står tomme og ikke bliver vedligeholdt, går store kulturhistoriske værdier tabt, samtidig med at man forpasser muligheden for at udnytte bygningsarvens potentialer til at skabe både livskvalitet og samfundsmæssig udvikling.

Bygningsarven er vores fælles skatkammer, som kun kan bevares gennem en nutidig anvendelse. Vores mål er at skabe forståelse for bygningsarvens mange værdier – ikke mindst det samfundøkonomiske potentiale – og derigennem skabe incitament til at benytte og beskytte historiske bygninger og kulturmiljøer i landdistrikterne.

Østersøregionens kulturcenter

Ned mod havnen, i en af Svaneke's enestående gamle købmandsgårde, ligger Svanekegården, som blev opført omkring 1855. Da Fonden Svanekegården i 1988 erhvervede bygningen, var den meget forfalden, men i dag står den som en smuk og meget velresteret gård omgivet af lige så velholdte og smukt istandsatte huse.

Tre år efter købet kunne fonden åbne Svanekegården som et kulturcenter, der rummer lokaler og faciliteter til koncerter, teater, film, foredrag og udstillinger, og som har tre legetårne til stor glæde for kunstnere i hele Østersøregionen. Kulturcentret rummer også et keramikværksted, der bliver besøgt af internationalt kendte keramikere fra hele Europa.

Baltisk samarbejde

Svanekegården har været med til at skabe et kulturelt samarbejde i Østersøregionen – ikke mindst med de baltiske lande, og det huser da også det bornholmske kultursekretariat. Gården tiltrækker ikke alene mange turister i sæsonen, men også mange lokale.

Allerede efter 10 års virke nåede aktiviteterne et så stort omfang, at rammerne var

blevet for små. Der var et behov for at udvide gården med en tilbygning til en af længerne for at skabe plads til nye faciliteter.

Den nye sal, som blev bygget med et tilskud på en mio.kr. fra Realdania, passer smukt ind i det skønne miljø omkring gården. Og udviklingen har ikke alene sikret bevarelsen af det unikke bymiljø på stedet, men samtidig skabt de bedste betingelser for et moderne teater-, film- og musikmiljø.

Svaneke by betragtes som et nationalt klenodie på linje med Christiansfeld, Mariager og Ribe. Og bestræbelserne på at bevare byen som et enestående kulturmiljø indbragte i 1975 byen den europæiske guldmedalje for bybevaring, "Europa Nostra", som en af Europas mest helstøbte ældre byer.

Svanekegården
Skippergade 2, 3740 Svaneke

De bornholmske møller

Bornholm har i dag i alt 17 møller. Nogle af dem er åbne for offentligheden, andre kan man se fra vejen, når man kører forbi. Nogle er vandmøller, nogle stubmøller, de fleste er hollandske vindmøller. Fælles for dem alle er, at de kræver restaurering og vedligeholdelse for at holde vind i sejlene og

gang i turbinen. Møllerne har nemlig bedst af at blive brugt.

Tre af de bornholmske møller har Realdania støttet, så de kan blive ved med at fortælle en vigtig del af den danske og bornholmske bygningsarv.

Svanemøllen

Den 6. oktober 1855 samlede 10 driftige borgere i Svaneke og lbsker sig i et interessentskab med formålet om at opføre en Hollandsk Veiermølle. De købte derfor en grund på 3.000 kvadratalen i byens nordvestre udkant.

Interessentskabet fik møllebygger Christian Sommer fra Rønne til at bygge møllen. Det kostede 7.700 rigsdaler. Den stod færdig og kom formentlig i drift i 1857.

Christian Sommer bestyrede selv møllen indtil 1861, hvor den blev solgt til skibskaptajn Hans Anker Kofoed. Han videregav møllen til sønnen, der videre indrettede bageri og moderniserede møllen med selvkrøjer, selvsvikker og motor.

Det er en stor og meget velbygget mølle, som bagermesteren drev frem til begyndelsen af 1950'erne sammen med det tilhørende bageri. I 1958 overtog foreningen Svaneke Venner møllen, der var truet af nedrivning.

Siden er der gennemført et omfattende arbejde med at restaurere møllen, som blev fredet i 1960. Realdania støttede i 2004 en del af arbejdet med godt 100.000 kr., bl.a. fordi møllen besidder særlige kulturhistoriske værdier som den eneste fredede hollandske træmølle på Bornholm.

Svanemøllen
Nørrevang 9C, 3740 Svaneke

Bechs Mølle

En af Danmarks ældste bevarede stubmøller er Bechs Mølle på Bornholm, nærmere bestemt i Svaneke's nordlige udkant. Den er opført for næsten 400 år siden – i 1629. Oprindeligt stod møllen direkte på klippen, men i 1866 fik den en fod af træ.

Den er restaureret ad mange omgange, senest i 2004 og 2006 med støtte fra Realdania. Den store opgave ved restaureringen i 2004 var først og fremmest udskiftning af træfoden, som er det bærende tømmer på fundamentet. Der var svamp i det gamle, og i tilfælde af en kraftig orkanagtig vind kunne møllen være i fare for at vælte.

Taget var også utæt, de gamle spåner trængte til at blive skiftet ud og vingerne havde skjult råd inde i tømmeret og måtte skiftes ud sammen med selve akslet. På den måde kom møllen til at stå flot og nyrestaureret i forbindelse med Svaneke's 450 års købstadsjubilæum i 2005. Realdania støttede arbejdet ad et par omgange med alt omkring 500.000 kr.

Bechs Mølle
Møllebakken 13, 3740 Svaneke

Kirkemøllen

Kirkemøllen i Pedersker er den ældste bevarede stenmølle på Bornholm, bygget af lokale sandsten. Den runde mølle er af hollandsk type med såkaldt jordomgang og blev opført i 1861, hvor den erstattede en mere end 150 år gammel stubmølle, som var revet ned samme år.

Møllen var i funktion i godt 100 år. Tre generationer af familien Marker ejede møllen fra 1867 til 1959, og der blev i deres tid foretaget mange udvidelser og moderniseringer.

I 1800-tallet og i begyndelsen af 1900-tallet var der ved Kirkemøllen både krohold og bageri, hvorfor møllen i folkemunde tidligere også blev kaldt "Kromøllen". Herefter begyndte den at forfalde. Men i 1978 satte Pedersker Lokalforening gang i en gen-

nemgribende restaurering, der var færdig i september 1982. Siden er gennemført flere mindre renoveringsarbejder.

På grund af et havari blev det i 2011 nødvendigt med endnu en reparation af den gamle mølle, hvis selvkrøjlende vinger, ikke længere selv kunne krøje i vinden. Realdania støttede arbejdet med 125.000 kr.

Kirkemøllen
Søndre Landevej 208
Pedersker
3720 Aakirkeby

Danmarks ældste teater

Danmarks ældste fungerende teater – og det eneste på Bornholm - ligger midt i Rønne by. Den oprindelige teaterbygning blev opført samme år, som de britiske og nordamerikanske styrker sluttede fred i forbindelse med den amerikanske frihedskrig, nemlig i 1783 – altså for langt over 200 år siden.

40 år senere blev teatret udvidet, og i de senere år har det været igennem sin seneste omfattende restaurering og ombygning. Rønne Theater står derfor i dag som et fuldt funktionsdygtigt skuespilhus, der lever op til nutidige krav fra både kunstnere og publikum.

Fredfyldt have

For nogle år siden blev der opført en ny fløj i teatrets gårdhave. Det skete for at fuldende det arbejde, som havde været i gang gennem en årrække med at gøre teatret til en af Bornholms kulturelle hjørnestene og for at styrke og forny hele byens kulturliv.

Den nye bygning har samtidig skabt en samlet, harmonisk enhed omkring teatrets gård, der både fungerer som siddepladser til friluftsscenen og kan bruges som et fredfyldt haveanlæg midt i det aktive teatermiljø.

Cirka 20.000 teatergæster besøger hvert år stedet, og i den lille charmerende teatersal bliver der vist et bredt repertoire fra skuespil over dans til opera og amatørteater.

Den nye fløj rummer bl.a. en kombineret intimszene og udendørscene, undervisningslokaler til Bornholms Dramaskole og produktionslokaler for et professionelt egnsteater. Realdania støttede byggeriet med to mio.kr. bl.a. for at sikre, at tilføjelsen af nyt til gammelt blev løst på en harmonisk måde og som et eksempel til efterfølgelse.

Rønne Teater
Teaterstræde 2 2, 3700 Rønne

Det runde informationstårn

Det gamle vandtårn i Rønne – karakteristisk som det er i sin særegne arkitektur inspireret af de bornholmske rundkirker - er blevet forvandlet til et informationscenter for miljø og affald, hvor man kan blive klogere på miljørigtig affaldshåndtering.

Det "nye" vandtårn, der blev indviet i 2010, er blevet renoveret og indrettet, så der er plads til undervisning i miljørigtig affaldshåndtering. Her kan skoleklasser, børnehaver, borgergrupper og andre interesserede få viden om miljø og ressourcer og lære at sortere deres affald rigtigt.

Vandtårnet, der havde stået ubenyttet hen siden 1970'erne, blev overtaget af Bornholms Affaldsbehandling [BOFA] i 1986, og i området omkring blev der etableret containerplads og tilhørende administration.

Alt er forandret

Det bevaringsværdige vandtårn er tegnet af den bornholmskfødte arkitekt Ove Funch Jespersen og opført i perioden fra 1935 til 1937. Det regnes for et af Funch Jespersens mest markante arbejder.

Realdania støttede renoveringen med godt 2,1 mio.kr. Udvendigt ligner tårnet sig selv, men inden i er alt forandret. Bl.a. er der etableret etageopdelinger, de rå vægge er blevet isoleret og beklædt, og der er bygget en tagterrasse oven på tårnets sidebygning.

Tanken i det gamle vandtårn kunne rumme 500 kubikmeter vand, og det kostede midt i 1930'erne 41.800 kr. at opføre.

Undervejs i ombygningen har grunden ved vandtårnet vist sig at rumme flere overraskelser. Der er blevet fundet sten med helleristninger og en cirka 2000 år gammel gravplads. Og så har man fundet den yderst sjældne plante, bakkessvovlrod ved vandtårnet.

Rønne Vandtårn
Torneværksvej 110, 3700 Rønne

Bondegården der blev Kulturgård

Gulddyssegård er en typisk sjællandsk fir-længet bondegård, der oprindeligt blev opført som udflyttergård fra Gundsømagle. I 1835 blev gården flyttet til den nuværende placering i Gundsø Kommune, hvor den fungerede som landbrug frem til 1995.

I 2004 stillede den daværende Gundsø Kommune – nu Roskilde Kommune – velvilligt gården til rådighed for det lokale fællesskab. Og det blev begyndelsen på den proces, som omdannede den gamle gård til et levende kulturmiljø på initiativ af en gruppe aktive pensionister i Gundsø.

En gruppe frivillige ildsjæle fra Gundsø gik i gang med at omdanne den næsten 200 år gamle fir-længede gård til et sted, hvor kunst- og kulturinteresserede kan mødes og inspirere hinanden. Og de nåede et godt stykke med at forvandle den nedslidte gårdejendom til en velfungerende bygning.

Den hårde pensionistkerne

Især en hård kerne på ni erfarne herrer med en gennemsnitsalder på 71 år har brugt adskillige år på, to dage om ugen, at omdanne Gulddyssegård til det, den er i dag. Og i slutningen af 2011 kunne man indvie hele Gulddysse Kulturgård, efter at de frivillige hænder med støtte fra kommunen, fonde og lokale håndværkere havde knoklet for at få gjort den gamle faldefærdige gård til noget helt særligt.

Realdania støttede arbejdet med 560.000 kr., som primært blev brugt til materialer og de arbejder, som krævede autoriserede fagfolk i forbindelse med den indvendige renovering og ombygning af gårdens øst-længe, der fungerer som udstillingslokale, værksted, multihal og café.

Gulddyssegård har i dag bl.a. et keramikværksted og et værksted til arbejde med billedkunst, et glasværksted, der råder

over de mest gængse glasværktøjer og en glasovn, samt en sal til musik, foredrag og kunstudstillinger. På Gulddyssegård Kulturgårds grund, som ejes af Roskilde Kommune, er der etableret en Naturbase med multinaturværksted, opholdsrum og depot til grej og værktøj, toiletter, bålhytter og shelters.

Gulddysse Kulturgård
Gulddyssevej 70, 4000 Roskilde

Træd selv ind i cirkusmanegen

For nogle få år siden fik Cirkusmuseet i Hvidovre permanente rammer i den bevaringsværdige Smedje i den gamle militærlejr Avedørelejren. Samtidig blev museet udvidet med et oplevelsescenter i fægtehallen, som er blevet sat i stand og indrettet til formålet.

Som gæst kan man komme bag om den forunderlige cirkusverden. Man kan opleve tryllekunstens magi, gå i klovns fodspor eller selv træde ind i manegen. Udstillingen byder også på interaktivitet, der gør det muligt f.eks. at opleve en cirkusforestilling sidde i en trapez eller fornemme, hvordan det er at køre på line 21 meter over jorden.

Derudover kan man se en række sjældne filmklip med bl.a. den berømte spanske cirkusklovn Charlie Rivel, Cirkus Schumanns heste, løver og tigre i Cirkus Benneweis og tryllekunstneren Truxa.

Realdania støttede projektet med fem mio. kr., fordi bygningsanlægget i Avedørelejren udgør et bevaringsværdigt kulturmiljø med store arkitektoniske og brugsmæssige kvaliteter. Med den ny anvendelse af Smedjen er der kommet fokus på denne del af kulturarven, samtidig med at oplevelsescentret understøtter en fortsat positiv udvikling af området.

Nordeuropas største

Den samling, som Cirkusmuseet i Hvidovre råder over, er Nordeuropas største af sin art. Den består af over 110.000 forskellige effekter, heriblandt mange tusinde billeder og plakater, kostumer og rekvisitter, personlige notesbøger, cirkusprogrammer og avisudklip. Der er en række fine klenodier som kjoler og kostumer fra bl.a. Paulina Schumann, Diana Benneweis, Dora Miehe og Nelly Jane Benneweis.

Cirkusmuseets samlinger rummer materiale med relation til både akrobater, jonglører, domptører, klovne, tryllekunstnere, illusionister, gøglere, knyster, musikere, sangere, skuespillere og dansere med fokus på danske artister og cirkus.

Langt størstedelen af genstandene stammer fra artisten Ølund Barlys store cirkus- og artistsamling, der også har dannet grundlaget for at Cirkusmuseet blev skabt. Siden er tryllekunstneren Truxas samling kommet til, sammen med genstande fra både privatpersoner, artister, cirkus og andre museer og arkiver.

Realdania støttede projektet med 5 mio. kr.

Fremtidens Herregård

De danske herregårde rummer fantastiske fortællinger, enestående kulturmiljøer og smukke bygninger, som repræsenterer det fineste af Danmarks ældre bygningsarv. De er dermed utrolig vigtige kulturbærere inden for det byggede miljø, men mange savner også nutidig forankring, der kan sikre deres fremtidige eksistens. For en større del af herregårdenes historiske bygninger er truede, fordi de ikke længere kan indgå aktivt i driften. En unik bygningsarv risikerer at gå tabt.

Gennem projekt "Fremtidens Herregård" ønsker Realdania at kvalificere herregårdenes udviklings- og eksistensgrundlag. Målet er at vise, hvordan herregårdene også kan tjene et formål for fremtiden ved at skabe nye aktiviteter, nye driftsmuligheder og arbejdspladser. På den måde kan vi bevare en vigtig del af vores bygnings- og kulturarv ved at give nyt liv til herregårdene, så de for fremtiden kan blive dynamer i landdistrikterne, sådan som de var det før i tiden.

En af disse herregårde er Svenstrup.

Svenstrup bliver sport- og friluftscener

Mellem de vidtstrakte marker omkring Borup ligger herregården Svenstrup, som gennem 10 generationer har dannet ramme om samme families liv. Men i dag står mange af stedets bygninger tomme. Derfor vil ejerne gerne skabe nyt liv i hele det store herregårdsanlæg. Planen er at omdanne stedet til et sports- og friluftscener med fokus på udendørsaktiviteter og naturoplevelser. Konkret vil projektet genanvende godsets herskabsstald med pavilloner og den fredede arbejdsstald, garage, værkstedsbygning, gartneri med drivhus og orangeri og godskontor. Intentionen er desuden at udarbejde en helhedsplan, som også leder ud i landskabet, hvor der skal etableres løberuter og spor til mountainbikere.

Svenstrup Gods
Borupvej 94, 4140 Borup

Underværker - ildsjæleprojekter

Med to kampagner har Realdania siden 2011 sat fokus på de ildsjæle, der dagligt lægger tusindvis af timer i frivilligt arbejde i det byggede miljø. For ildsjæle er det lysten frem for pligten, der driver engagementet, og de er villige til at investere masser af kræfter og hjerteblod i lokalsamfundets tjeneste. Begge kampagner har til formål at fremme ildsjælenes arbejde med det byggede miljø til gavn for lokalmiljøet.

Kampagnerne vil

- Inspirere potentielle ildsjæle til at sætte gang i nye, innovative projekter i det byggede miljø.
- Kvalificere ildsjælenes arbejde med at udvikle, organisere og gennemføre frivillige projekter med det byggede miljø som omdrejningspunkt.
- Bygge bro mellem frivillige ildsjæle og kommunerne og fremme både netværk og dialog.
- Synliggøre ildsjælene og deres projekters betydning for lokal udvikling.
-

Den første kampagne løb fra 2011 til 2014 under navnet Byggeriets Ildsjæle. I den periode blev i alt 30 mio. kr. uddelt til 68 forskellige projekter.

I 2014 tog en ny kampagne over med navnet Underværker. Frem til 2017 vil Underværker uddele et afsat beløb på 50 mio. kr. til alle de hjerteprojekter, som måske ellers ikke ville været blevet til noget, og derfor har brug for lidt fødselshjælp. For når ideerne bliver til virkelighed, kan de tilføje høj livskvalitet i lokalsamfundet.

Alle med en god idé kan søge om projektstøtte. I udvælgelsen bliver der lagt vægt på, at det er den originale idé, der modtager støtte, og den der bygger på frivillighed og udføres til gavn for lokalmiljøer, for andre borgere og selvfølgelig lig for ildsjælene selv. Læs mere på www.underværker.dk.

Blandt de udvalgte projekter finder vi mange i dette område:

Svaneke Rådhus

Svaneke Rådhus er opført i 1858 med det formål at samle "overøvrighedens" funktioner for justitsministeriet og byråd. Men disse opgaver er efterhånden forsvundet. I stedet bliver bygningen Svaneke's nye samlingspunkt samtidig med, at en væsentlig kulturhistorie bliver bevaret.

Bygningen med fangekælder, byrådsal og rådhushave bliver omdannet til et aktivt og en attraktion for både lokale og turister – bl.a. som ramme om borgerlige visler ligesom rådhusgården bliver en "åben have". Realdania har støttet med 500.000 kr.

Brugsstedet i Vedskølle

I landsbyen Vedskølle syd for Køge har borgerne trods skolelukning og butiksdød bevaret et stærkt fællesskab og en tro på, at man sammen kan drive udviklingen fremad - ikke mindst på grund af det lokale bylaug, der arbejder engageret for at gøre byen til et endnu bedre sted at være for alle borgerne. I 1998 overtog man bygningerne, da Brugsen lukkede. Og her er der indrettet "Brugsstedet", som siden har fungeret som byens forsamlingshus og samlingspunkt for byens fester og mange fællesarrangementer. Realdania har med 90.000 kr. støttet arbejdet med at få udskiftet taget og efterisoleret med respekt for bygningens tidligere funktion.

Skater-Koblingen

I de rå omgivelser i en tidligere cementvarefabrik ligger Roskildes skaterhal. På få år har foreningen bag "Hal 12 Skate & Event" opbygget et mødested for skatere i alle aldre. Hallen drives af frivillige og havde pludselig så mange brugere, at de fysiske omgivelser ikke kunne følge med.

Foreningen drømte om at skabe et nyt indgangsparti til den store betonbygning og sikre et hyggeligt miljø, som skaterne og deres venner og familie havde lyst til at 'hænge ud' i. Resultatet blev en tilbygning, som fik navnet Koblingen. Realdania støttede byggeriet med 500.000 kr.

Nyt liv i kapellet

Smukt placeret i Sct. Hans Have ved Roskilde Fjord har et kapel i 23 år ligget ubrugt hen. Det blev opført i ca. 1883, men skal nu have en ny funktion som et enestående mødested med koncerter, udstillinger, debat og undervisning. Samtidig skal bygningens historiske betydning, som en del af det gamle Sct. Hans Hospital, også formidles til de besøgende gæster.

Kapellets placering i naturen tæt på byen, med et asylcenter og et psykiatrisk center som nærmeste naboer, gør bygningen attraktiv for både byens borgere, asylansøgere, patienter og turister. Realdania har støttet projektet med 650.000 kr.

Klostermuren genrejst

Den fredede klostermur i Roskilde omkranser byens kloster og har i mange år stået forfalden og overmalet af graffiti. En gruppe ildsjæle, der brænder for et godt og smukt bymiljø, tog derfor initiativ til at restaurere den. Restaureringsarbejdet bestod i en gennemgribende istandsættelse med opretning, omfugning, fjernelse af graffiti og erstatning af de gamle skiferplader på murens top med vingetegl. Arbejdet er udført i et samarbejde mellem ildsjælene og Roskilde Tekniske Skole. Resultatet er, at murerlærlinge har fået praktisk erfaring i at arbejde med fredede bygningsværker, og at ejerskabet til projektet har bredt sig. Realdania støttede arbejdet med 100.000 kr.

Folkeligt udekøkken

I Charlott kvarteret i Hedehusene er der skabt et åbent og folkeligt udekøkken og en nyttehøve, hvor alle kan mødes om fælles aktiviteter og fornøjelser. Nyttøhaven er bygget op af grokasser og langbede med bærbuske, krydderurter, duft- og prydblplanter, desuden er der etableret belægninger og redskabs- og brændeskur.

Det var lokale ildsjæle fra Charlottøgårdens bestyrelse og 2640 Kultur, der tog initiativet til projektet, som har til formål at skabe nye fællesskaber og styrke potentialerne i kvarters kulturelle mangfoldighed. Realdania har støttet projektet med 350.000 kr.

Jyllinge leger

2012 blev året, hvor Jyllinges børn og unge fik en topmoderne legeplads på Kastanielunden ved Jyllinge Parkvej og Planetvej. Det var foreningen "Jyllinge Leger", der stod bag arbejdet med at opføre værestedet. Pladsen er blevet en stor succes og et samlingssted for byens unge. Uanset hvornår man kører forbi, er der liv på pladsen, og Jyllinge har fået en plads, som bliver brugt af mange forskellige aldersgrupper. De unge hænger ud, mødes og udfordrer hinanden, mens mindre børn og deres forældre leger og opholder sig på stedet. Realdania støttede projektet med 350.000 kr.

Det asfalterede Danmarkskort

Et Danmarkskort der målte cirka 30x30 meter har været en fast bestanddel af Herfølge Skole og by, fra Centralskolen blev bygget i 1954 og frem til midt i 1980'erne, da landkortet var slidt helt ned. Men så tog en gruppe gamle elever initiativ til at genskabe det unikke stykke arkitektur og kultur, der gennem så mange år havde betydning for skolen og lokalsamfundet, så andre for fremtiden også kan få glæde af det. Landkortets konturer er fræsset ned i den eksisterende sorte asfaltbelægning, og selve kortet er udført i hvid asfalt. De danske købstæder er markeret med runde, røde asfaltbrikker. Realdania har støttet projektet med 50.000 kr.

Luft under vingerne

Tæt på København ligger Avedøres gamle Flyveplads. Landingsbanen er græsbeklædt, let kurvet og særdeles uegnet til moderne fly. De fredede bygninger var i meget dårlig stand, og ingen ville købe dem. Derfor oprettede en gruppe ildsjæle i den lokale veteranflyklub den selvstændige forening Aeronautisk Aktivitetscenter Avedøre (AAA), og i de følgende år arbejdede de på at løfte flyvepladsen ud af forfald. I dag danner den nyrenoverede Hangar 2 rammen om AAAs aktiviteter, samtidig med at flere andre foreninger fra den aeronautiske verden er rykket ind. Realdania har støttet arbejdet med 250.000 kr.

Gimles aktive udeområde

Gimle har til huse i Roskildes første vandværk fra 1880, og fungerer i dag som regionalt spillested med arrangementer for alle aldersgrupper.

Spillestedet består af tre markante bygninger og en stor gård. Selvom aktivitetsniveauet på spillestedet er højt, har der aldrig været råd til at renovere gården og udeområderne.

Men nu bliver der skabt et markant, fleksibelt og aktivt udeområde, der kan binde Gimles historiske bygninger sammen og skabe aktivitet og spændende opholds- og oplevelsesrum. Det skal kunne bruges af gæsterne og ildsjæle til aktiviteter, koncerter og events. Og så skal gårdmiljøet fornyes med respekt for de smukke gamle bygninger og forbindelserne mellem dem. Realdania støtter arbejdet med 350.000 kr.

Nyt lys i forsamlingshuset

Oprindeligt blev forsamlingshuset i Nyker bygget som kombineret gymnastik- og forsamlingshus. Derfor var vinduerne placeret højt i bygningen. Senere blev der bygget en folkeskole i byen med egen gymnastiksal. Og derfor var der længe et stort ønske i byen om at få gjort lokalerne i forsamlingshuset lyse og rarere at opholde sig i. Det er sket med en række nye lavtsiddende vinduer, der atter har gjort forsamlingshuset til byens foretrukne samlingssted. For relativt få midler er brugen af huset gjort bedre, og samtidig er der skabt et bedre grundlag for den fremtidige drift. Realdania har støttet arbejdet med 200.000 kr.

Kulturbroen

På Bornholm fyldes Musikhuset – et regionalt spillested for rytmisk musik – igennem hele året af udøvende musikere fra hele landet og musikglade frivillige, der hjælper til med drift og afvikling af koncerter. Ved siden af Musikhuset ligger det gamle bevaringsværdige Raschs Pakhus, hvor loftetagen nu er blevet indrettet med mindre, lydisolerede rum, to større lokaler og et produktionskontor. I lokalerne er der de nødvendige funktioner, så kunstnere kan spise, hvile, klæde om og opholde sig her i længere tid. Samtidig er der etableret en gangbro mellem Pakhuset og Musikhuset. Realdania har støttet projekt "kulturbroen" med en mio. kr.

Københavns nyere Befæstning

Københavns Befæstning, der er et af Danmarks største samlede anlægsarbejder nogensinde, er blevet til en attraktion i verdensklasse, hvor borgere og besøgende ikke alene kan få unikke oplevelser af den enestående kulturarv, den skønne natur og det smukke landskab. De kan også flere steder bruge området til leg, motion og anden fysisk udfoldelse.

Københavns Befæstning er den sidste store befæstningsring, der skulle forsvare hovedstaden mod fjendtlige angreb. Den består af den store Vestvold samt nye og gamle sø- og landforter.

Bortset fra perioden under besættelsen, hvor tyskerne besatte alle militære anlæg, har Københavns Befæstning altid sovet tonnerosesøvn. Indtil 1960'erne var der ikke

offentlig adgang til mange af anlæggene, de groede til og dannede ramme om et rigt dyreliv.

Men et projekt, som blev sat i gang i 2006, har sikret, udviklet, synliggjort og formidlet nu Københavns Befæstning som en samlet attraktion. Blandt andet er flere af fæstningens bygningsværker og naturarealer - både til lands og til vands - gjort tilgængelige for offentligheden.

Bag indsatsen stod et partnerskab mellem det daværende Skov- og Naturstyrelsen, det daværende Kulturarvsstyrelsen og Realdania, som bidrog med 100 mio.kr. til realiseringen af bl.a. de mange delprojekter på Vestvolden, som omtales på de næste sider.

Fæstningsvold som grøn motionsoase

Engang udgjorde det et kæmpemæssigt forsvarsværk af København. I dag er det blevet til en grøn oase for alle. I 2011 kunne man nemlig indvie en asfalteret forbindelsesvej ved Vestvolden. I alt 14 kilometer ny og perfekt asfalt i det naturskønne område. Asfalteringen har samtidig gjort den til en bedre transportvej for cyklende i

området og skabt god forbindelse mellem stisystemerne i den sydlige del af Hvidovre. Ved at udnytte dele af det eksisterende stianlæg ved enden af volden, er der skabt et anlæg, der knytter sig til stiforbindelserne til Vestamager og stien langs Vestvolden til glæde ikke mindst for borgerne i Hvidovre og omegn.

Ejbybunkeren er blevet et oplevelsescenter

Vestvolden er en enestående og meget vigtig del af Københavns Befæstning, der strækker sig 14 km gennem fire kommuner, kun afbrudt af krydsende veje og transportkorridorer. Centralt i forhold til denne historiske strækning ligger Ejbybunkeren i Rødovre.

Den er blevet indrettet til et formidlings- og oplevelsescenter, som skal fortælle historien om voldens tilblivelse og bemanning under 1. verdenskrig og den kolde krig. Fortællingerne bygger på interaktivt design, hvor brugerne selv er aktive deltagere. Der er også mobilspil, ligesom skoletjenesten tilbyder en række undervisningsforløb til folkeskoler.

Cykeludfordringsbanerne

Som en del af revitaliseringen af Københavns Befæstning er der skabt fire cykeludfordringsbaner langs befæstningen. De udfordrende cykelbaner skal bidrage til at trække flere cyklister til området og formidle historien - herunder cyklens rolle i befæstningens historie. De såkaldte cykelordonnanser fra Sikringsstyrelsen trænedede nemlig på fæstningsvolden under 1. Verdenskrig fra 1914 til 1918. Banerne ligger som perler på en snor og fungerer som enkeltbaner, men de supplerer også hinanden i den store sammenhæng. De fire baner er nemlig udviklet, så de i funktion og form er forskellige og dermed giver brugerne mange slags udfordringer.

Byer for mennesker

Byerne skal løbende indrette sig efter nye behov, livsformer, demografiske skift og ikke mindst ændrede klimaforhold. Samtidig står byerne for størstedelen af den globale udledning af drivhusgasser og er derfor ét af de vigtigste omdrejningspunkter for bæredygtig national og global omstilling.

Vores overordnede ambition er at bidrage til en bæredygtig byudvikling både miljømæssigt, socialt og økonomisk. Vi arbejder for, at byernes nødvendige omstilling til fremtidens udfordringer samtidig skaber nye og ekstra værdier for byerne. Med en strategisk og helhedsorienteret tilgang vil vi bidrage til at gøre byerne robuste, så de løbende kan omdanne sig og tilpasse sig nye udfordringer.

Vi mener, at byer for mennesker skal være mangfoldige, levende, trygge og sunde.

”Byer for mennesker” er et af de fem programmer, som Realdania har som indsatsområde i de kommende år. Under programmet ligger to initiativer: ”Klimatilpasning i byerne” og ”Udsatte boligområder i forstaden”.

Initiativerne

Klimatilpasning i byerne

Klimaet ændrer sig, og vores byer er særligt udsatte over for de mere ekstreme vejrtilstande og det stigende havvandsniveau. Der skal i de kommende år bruges enorme milliardbeløb på klimatilpasning i Danmark, men traditionelle løsninger er ofte dyre og utilstrækkelige. Vi arbejder for, at klimatilpasning og byudvikling tænkes sammen, så man f.eks. skaber anlæg, der både kan håndtere fremtidens større vandmængder og samtidig gøre vores byer sjovere, sundere og smukkere. På den måde kan vi udnytte den nødvendige tilpasning til at skabe merværdi i byerne og samtidig spare penge.

Udsatte boligområder i forstaden

Arbejdsløshed, bandekriminalitet og utryghed dominerer de særligt udsatte boligområder i forstaden. Samtidig er der en fysisk og mental adskillelse mellem disse områder og den omkringliggende by. Det giver svære vilkår for det mangfoldige og levende byliv og for samhængskraften i byen generelt.

Vi arbejder for, at byernes boligområder overalt skal give de samme leve- og udviklingsmuligheder for deres beboere. De særligt udsatte boligområder skal udvikles til levende bykvarterer, der tilbyder sunde, trygge og stimulerende rammer for både beboere og besøgende.

På de næste sider kan du læse om nogle af de projekter i dette område, som er del af programmet ”Byer for mennesker”.

ker

En kulturel dynamo

På Kjeld Abells Plads ligger "Det Nye Taastrup Teater", som åbnede i oktober 2009 efter en gennemgribende ombygning. Også teaterpladsen fik ved denne lejlighed et løft, så den nærmest blev en fortsættelse af teatergulvet – helt i tråd med projektets ånd om at åbne teatret ud mod det omgivende samfund.

Det samme gælder teatrets facade, der blev åbnet med et opsigtsvækkende indgangsparti, som giver livet udenfor teatret et indblik i verdenen inden for og lader lys og liv strømme fra teatret og ud i byrummet.

Inde i selve teatret er alle offentlige funktioner - herunder toiletter og café - blevet samlet i stueplan til glæde for gangbesværede. Bygningen har også fået ny isolering og er dermed gjort mere bæredygtig.

Arkitektur som medspiller

Taastrup Teater vil gerne være en kulturel dynamo i Høje-Taastrup Kommune. Og det er blevet et fint eksempel på, hvordan arkitekturen kan være en medspiller, der

kan skabe social aktivitet og kulturel udfoldelse - samtidig med at den styrker sammenhængskraften i et multikulturelt lokalområde.

Moderniseringen af teatret var kulminationen på mange års arbejde med at gøre scenekunsten tilgængelig for et stort publikum.

I fællesskab investerede Høje-Taastrup Kommune, Landsbyggefonden, Boligselskabet KAB og Realdania 35 mio. kr. i teater, byrum, børne- og ungdomsfaciliteter og et stianlæg i området. Projektet er et eksempel på, hvordan en kulturinstitution kan bidrage til en positiv udvikling af et udsat boligområde.

Det var COBE Arkitekter, der tegnede det nye teater.

Taastrup Teater
Kjeld Abells Plads, 2630 Taastrup

Det gode boligliv

Realdania er gået sammen med AlmenNet og Boligselskabernes Landsforening om en kampagne, der skal bidrage til at nytænke de fysiske rammer for det sociale liv i almene boligbebyggelser.

Realdania har afsat 100 mio. kr. til kampagnen, hvor ildsjæle, beboere, beboergrupper og boligafdelinger i Danmarks mange almene bebyggelser kan være med til at vise nye veje mod et godt boligliv.

Kampagnen sætter blandt andet fokus på:

- gode fællesfaciliteter til alle beboere – både aldersmæssigt, socialt og etnisk.
- en bedre kobling mellem de almene boligområder og de omkringliggende byområder.
- en opgradering af udendørsarealerne, så de i højere grad indbyder til bevægelse, ophold og fællesskab.
- nye funktioner til de mindre indkøbs- og lokalcentre, f.eks. motions- og foreningslokaler eller lokale hjemmearbejdspladser.

Det gode boligliv bygger videre på de almene boligorganisationers stærke tradition for fællesskab og gode fællesområder.

Det er kampagnens mål at bidrage til at nytænke de fysiske rammer omkring livet i de almene boligområder. Det sker ved at støtte ideer og projekter fra dem, der kender områderne bedst – nemlig beboerne – og hjælpe dem med at gøre ideerne til virkelighed.

Kampagnen modtog i alt 204 ansøgninger, og 71 projekter modtog støtte til både udvikling og realisering - alt fra 150.000 kr. til syv mio. kr. De mange ansøgninger repræsenterer 140.000 boliger fra boligafdelinger i 60 kommuner.

Læs mere om kampagnen på www.detgodeboligliv.dk

I dette valgområde har seks projekter fået støtte:

Tårnet på kælkebakken

På et grønt areal mellem boligafdelingerne Hyldebjerg og Galgebakken er der opført et næsten 10 meter højt tårn på den lokale kælkebakke. Fra den øverste platform kan man se ud over Albertslunds bolig- og naturområder og få et samlet overblik over lokalområdet. Tårnet, der blev indviet i 2015, er udformet som et kunstvaretegn i landskabet og består af en spindeltrappe og en omgivende gitterkonstruktion i stål. Der foregår hen over efteråret 2016 diverse tiltagninger på tårnet.

Gadehavegård i bevægelse

For at skabe mulighed for bedre livskvalitet og bevægelse - både fysisk og mentalt - for unge og voksne i boligområdet Gadehavegård er der nyindrettet et træningsareal lige ud til kvarterets hovedfærdselsåre. Her færdes rigtig mange børn, unge og voksne til og fra skole, arbejde, daginstitutioner og på vej til Høje Taastrup station. Beliggenheden giver stor synlighed, så mange beboere og forbipasserende bliver nysgerrige og får inspiration til at udforske og afprøve de anderledes redskaber. Realdania støtter med godt en halv million kroner.

Råderum i Charlotteskvarteret

I Charlotteskvarteret i Hedehusene vil de gerne skabe lidt flere og lidt større "råderum". Hvad der mere præcist skal være i "råderummene", skal beboerne finde ud af i fællesskab. Idéen er at skabe positiv udvikling i området ved at styrke kvarteret, så det bliver rammen om et godt boligliv med sociale aktiviteter og fællesskab, hvor beboerne har et lokalt ejerskab. Derfor skal

forskellige områder bindes sammen med et parkstrøg, og en sti for gående og cyklende skal binde Hedehusene og Charlotteskvarteret sammen. Det grønne parkstrøg for bløde trafikanter bliver forsynet med et bredt udbud af aktiviteter og opholdsmuligheder, som skal gøre området til et oplevelsesrigt alternativ til cykel- og gangstien syd for kvarteret. Realdania støtter med syv mio.kr.

Lejligheder med egen nyttehavede

Midt i bebyggelsen Hastrupparken, som er en del af Køge Boligselskab, er der etableret nyttebede. Her kan alle med grønne fingre mødes over højbedene, og der er stillet borde og bænke op, så også "ikke-gartnere" har mulighed for at være en del af det grønne og sociale liv. Formålet er at skabe mere liv og socialt samvær mellem blokkene og beboerne. Et enkelt af nyttebedene er forbeholdt de unge beboere mellem otte og 13 år, og de har lige fra begyndelsen været meget populære. Faktisk er interessen så stor, at der er oprettet en venteliste. Realdania har støttet projektet med 18.000 kr.

Aktivitetspavillonen

I Brøndby Nord er der opført en pavillon i tilknytning til det nye beboerhus, Fælleshuset Nordlyset, og samtidig er der etableret nye udefaciliteter. Multipavillonen rummer alle de materialer, beboerne i området skal bruge til udendørsaktiviteter bl.a. cykler og gokarts, cykelværksted, rulleskøjter, udstyr til boldspil og meget andet. Udstyret i multipavillonen samt områdets baner til basketball, street soccer, pétanque, volleyball og en bålplads står til beboernes rådighed og bliver også benyttet af lokale klubber og foreninger. Realdania støttede projektet med 400.000 kr.

Fra skraldeskur til idrætsbibliotek

Boligafdelingen Æblehaven/Rønnebærparken i Roskilde har opført det første idrætsbibliotek i Danmark. På "Biblioteket" kan børn og unge låne sports- og idrætsudstyr, som de kan bruge på udearealet kaldet "Læsesalen". "Biblioteket" er indrettet i et tidligere affaldsskur, og på

"Læsesalen" kan man spille volleyball, fodbold, håndbold, basket og hockey, rutsje på kælkebakken året rundt, tage en tur i svævebanen, hoppe på kængurustylter eller styrke musklerne med motionsredskaberne. Realdania støttede idrætsbiblioteket med en halv million kroner.

Vandplus

VANDPLUS handler om at se klimaudfordringerne som nye muligheder. I de kommende år skal vi i Danmark investere milliarder i klimatilpasning. I stedet for at bruge alle de midler på tekniske løsninger under jorden, kan vi tænke investeringerne sammen med udvikling af nye byrum. På den måde tilpasser vi vores byer, så de er robuste nok til at modstå skybrud, og vi udvikler dem, så de bliver bedre at leve i.

Klimatilpasning kan være meget mere end kloakrør og kedelige render, som samler affald og står ubrugte hen, når det ikke regner. Det demonstrerer kommunerne Viborg, Gladsaxe, Solrød og Frederiksberg, som i tæt samarbejde med deres forsyningsselskab og et stærkt felt af rådgivere har gennemført nye, innovative klimatilpasningsprojekter.

VANDPLUS er et partnerskab mellem Lokale og Anlægsfonden, Realdania og Naturstyrelsen. Partnerskabet har uddelt 12 millioner kroner til i alt fire projekter, som på hver deres måde viser, hvordan tankesættet bag VANDPLUS kan realiseres. Projekterne blev udvalgt, fordi de er eksempler på en række

typiske steder og byrum, hvor investeringer i klimatilpasning kan skabe helt nye værdier for borgerne og byerne.

Realdania håber, at VANDPLUS-projekterne kan stå som pejlemærker, der kan inspirere politikere, forsyningsselskaber og kommunale planlæggere til i fremtiden at samarbejde om at skabe merværdi og synergi, når der bliver anlagt vandtekniske løsninger.

Regnvandsbassin og basketbane i ét

I forlængelse af Solrød Gymnasiums parkeringsplads ligger Kilen, der var et kratbevokset overskudsareal på en halv hektar midt i Solrød By. Området havde ingen funktion og blev ikke benyttet, selvom det grænser op til etageboligområder, parcelhuse og gymnasiet. Arealet ligger i et lavt område og kan derfor fungere som opsamlingsbassin til afstrømningssystemerne.

Det gjorde Kilen til et oplagt sted at etablere et VANDPLUS-projekt, der giver et

nyt rekreativt rum til gymnasiet og til byens borgere, og som - når det regner - kan give plads til store mængder af regnvand.

Med Kilen ønskede Solrød Kommune, Greve Solrød Forsyning og Solrød Gymnasium at udnytte behovet for et regnvandsbassin og samtidig skabe et nyt byrum med fokus på leg, bevægelse, styrkelse af fællesskaber og læring. Og de vil gøre det, uden at det bliver dyrere for forsyningsselskabet. Alle parter, og i sidste ende også borgerne, vil have glæde af samarbejdet.

Solrød Gymnasium, som ejer jorden, vil i dagtimerne anvende arealet til organiseret læring og bevægelse, mens de omkringboende frit kan benytte arealet efter skoletid.

Nøglen til et VANDPLUS-projekt er faciliteter, der både har tekniske og rekreative

funktioner. I Kilen er det eksempelvis et stort regnvandsbassin, der "i tørvejr" bliver til basketbane og hænge-ud-sted for gymnasieeleverne samt til organiseret og selvorganiseret idræt.

Kilen rummer en vigtig demonstrationsværdi i forhold til at vise, at man for et relativt lille beløb kan opgradere et byrum ved at tænke i synergi mellem klimatilpasning og byudvikling og samarbejde på tværs af kommune, forsyning og privat grundejer.

Det samlede budget er på 12,4 mio. kr., hvor Greve Solrød Forsyning bidrager med 10,3 og Solrød Kommune 2,1 mio. kr., hvoraf 1 mio. kr. kommer fra VANDPLUS.

Kilen
Solrød Center, 2680 Solrød Strand

Ragnarock er kommet til Roskilde

Ragnarock, Danmarks nye museum for pop, rock og ungdomskultur ligger i Roskilde og blev indviet i april 2016 af Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik.

For at finde frem til museet skal man bevæge sig ned ad "Rabalderstræde" – nok bedst kendt fra omkvædet til Gasolins sang af samme navn. Undervejs rammer man måske også både Basgangen og Rampelyset, før man ser den store, nye skinnende bygning tårne sig op. Fra top til bund er den dækket af store forgyldte nitter, der reflekterer sollyset og gør byggeriet endnu mere iøjnefaldende, som den står der mellem to gamle rått udseende industrihaller.

Hele udviklingen af den nye bydel har udgangspunkt i genanvendelsen af et tidligere industriområde. Roskilde Kommune udarbejdede en masterplan for området med afsæt i en ambition om at kanalisere energien fra Roskilde Festival ind i en dynamisk, kreativ og musiksk bydel. På baggrund af masterplanen blev der afholdt en arkitektkonkurrence som blev vundet af de hollandske arkitekter MVRDV, der i samarbejde med danske COBE Arkitekter har tegnet Danmarks Rockmuseum. Bag det hele står Roskilde Museum i samarbejde med Roskilde Festival.

Rockens rødder

Ragnarock skal sammen med Roskilde

Festival styrke Roskildes position som et kraftcenter for rytmisk musik. Og det indgår som en del af bygningskomplekset "ROCK Magnetten", der også kommer til at huse Roskilde Festival Højskole, Roskildeguppen og et bydelshus. Her bliver plads til både scene, samlingslokaler og café. Museet bliver dermed en del af en fuldstændig ny bydel i Roskilde, Musicon, hvor omdrejningspunktet er musikkens mangfoldighed.

Musicon ligger mellem bymidten og festivalpladsen i Roskilde. Området vil blive bebygget med boliger, kollegier, uddannelsesinstitutioner og bygninger til fortrinsvis musikrelaterede erhverv. Museet ligger ved bydelens centrale plads "Fripladsen".

Der er tale om et rigtig fint projekt, der vil understøtte Roskildes byudvikling og udgøre en vigtig driver i udviklingen af Musicon-området, da museet forventes at trække mange mennesker til området. Samtidig tager bygningen afsæt i de stedbundne potentialer og vil som den ikoniske bygning, den er, være en vigtig brik i forhold til bydelens langsigtede udvikling og økonomiske bæredygtighed.

Realdania har støttet tilblivelsen af rockmuseet med 21 mio.kr.

Musicon

Rabalderstræde 16, 4000 Roskilde

Roskilde Festival Højskole

I 2019 åbner Roskilde Festival Højskole dørene. Højskolen bliver opført på et 250.000 kvadratmeter stort område, der fra 1940 og frem til 2003 var hjemsted for betonfabrikken Unicon. I dag er området blevet Roskildes kreative og musiske bydel Musicon. Flere af de gamle betonhaller står her stadig, og det er i og omkring disse haller, man vil bygge højskolen.

Med naboskabet til Roskilde Festival, Danmarks Rockmuseum og et sprudlende kreativt miljø på Musicon har man fundet den perfekte ramme for etableringen af den nye højskole. Her vil de kommende elever blive tilbudt læring i udvikling af kulturelle og sociale begivenheder med fag inden for kommunikation, ledelse, arkitektur, design og musik.

Højskolen er tegnet af de verdenskendte hollandske arkitekter MVRDV i samarbejde med danske COBE. Efter planen går byggeriet i gang i foråret 2017.

Fra betonhal til højskole

Det er projektets formål at understøtte Roskildes byudvikling og at udgøre en vigtig driver i udviklingen af Musicon-området, idet Højskolen vil bidrage med byliv og beboere i en tidlig fase af byudviklingen.

Højskolen etableres som kostskole under Højskoleloven, og de mere end 100 elever bliver fordelt på forårshold og efterårshold af henholdsvis fem og fire måneders varighed. Eleverne kommer til at bo på dobbeltværelser eller tremands værelser fordelt i to bebyggelser i fire plan.

Det samlede budget for etableringen af Roskilde Festival Højskole ligger på 160 millioner kroner, hvoraf Roskilde Festival har forpligtet sig på at bidrage med 34,5 mio. kr. Realdania støtter projektet med 50 mio. kr. og de øvrige primære bidragsydere er Roskilde Kommune og A.P. Møller Fonden. Hertil kommer bevillinger fra Knud Højgaards Fond og Tuborgfondet.

Realdania støtter projektet som et eksempel på en markant genanvendelse af et eksisterende industrianlæg, som en vigtig brik i en langsigtet udvikling og økonomisk bæredygtighed.

Roskilde Festivalhøjskole
Havsteensvej 9, 4000 Roskilde

En kunstnerisk publikumssucces

Meget hurtigt efter opførelsen i 1993 blev Bornholms Kunstmuseum så stor en publikumssucces, at der ikke længere var plads nok. Bygningerne havde plads til 30.000 besøgende om året, men realiteterne oversteg langt forventningerne.

Kun 10 år senere fik museet en udvidelse på omkring 1.300 kvadratmeter. Det gav bedre faciliteter til de besøgende og bedre plads både til de faste samlinger og til særudstillinger og til kontorfaciliteter og et større værksted.

Internationalt samarbejde

Men først og fremmest fik museet udvidet sine permanente udstillingsrum med over 50 procent. Det gav plads til mange af de værker, der tidligere havde stået på magasinet. Også arealerne til særudstillinger blev udvidet, her med 75 procent. Det gav mulighed for større og mere uddybende udstillinger og muliggjorde det forsknings- og udstillingssamarbejde, som det er lykkedes museet at etablere med Sverige, Rusland, de baltiske lande, England, Tyskland, Frankrig og Italien.

Udvidelsen er sket i tilknytning til de eksisterende bygninger og med respekt for bygningernes karakteristiske og berømmede arkitektur.

Arkitektfirmaet Fogh og Følner har integreret den gamle Helligdomskilde i byggeriet som

et symbol, der knytter sig til kunstmuseet. Helligdomskilden var i middelalderen kendt for sin helbredende kraft. I dag symboliserer den oplevelser, rekreation og åndelig udvikling. Kilden har fået sit udspring i foyeren, hvor man kommer ind i museet. Hele vejen ned gennem bygningen er der i granittrappen en lille rende til kilden, som løber ned og ender i en ønskebrønd i museets nederste niveau.

Det samlede budget var på knap 30 mio. kr., og udover støtten på omkring fem mio.kr. fra Realdania blev der givet bidrag fra bl.a. Sparekassen Bornholm, Augustinus Fonden, A.P. Møller Fonden, direktør E. Danielsen og hustrus fond og Bornholms amt.

Bornholms Kunstmuseum Otto Bruuns Plads 1, 3760 Gudhjem

Den nye by i Køge

Over en periode på omkring 20 år udvikler Køge Kommune og Realdania By & Byg via partnerselskabet Køge Kyst et nyt sammenhængende byområde med forbindelser for fodgængere, cyklister og biler på tværs af den jernbane, som i dag er en trafikal forhindring, der opdeler byen. Køge Kyst skal blive en enestående, attraktiv og bæredygtig bydel med en blanding af arbejdspladser, boliger, butikker, kultur, byrum og fritidsaktiviteter til gavn og glæde for Køges borgere, erhvervsliv og besøgende.

Midt i Køge bliver der i disse år opført 34.500 kvadratmeter byggeri til boliger, erhverv, kultur og offentlige funktioner i et nyt livligt fodgængerområde. Der bliver opført nye butikker – flere af dem med grønne taghaver. Der kommer en ny stor biograf, og "Strædet" bliver et nyt bugtet indkøbsstrøg. I den nordlige ende af Stationsområdet bliver der bygget mange nye boliger.

Under jernbanen er man i gang med at anlægge en vej tunnel, der skal være med til at skabe sammenhæng mellem byen og havnen og nedbryde den barriere, jernbanen udgør. Den nye vej tunnel, der er en af flere nye forbindelser

på tværs af jernbanen, skal sikre, at biltrafikken bliver ledt effektivt ind og ud af bymidten. Samtidig bidrager den til at fredeliggøre Stationsområdet, ligesom den skaber den nødvendige sammenhæng mellem områderne i den nye by.

Klimasikring

I marts 2016 gik Arkitektgruppens byggeri "Strandengen" i gang. Det er det første byggeri på Søndre Havn, som over de næste tyve år kommer til at huse op imod 4.000 nye køgensere. I sommeren 2016 tog Casa Nord og Kuben Byg første spadestik til endnu et byggeri, "Havblik", med 66 nye lejligheder. Udviklingen af Søndre Havn handler om at skabe et levende boligområde med en mangfoldighed af boliger, erhverv, kulturtilbud og rekreative arealer.

Sideløbende med byggeriet fortsætter Køge Kyst byggemodningen af den sydlige del af Søndre Havn, bl.a. ved at anlægge de første grønne friarealer, "almindingerne", og en hævet engkant. Den skal fungere som forbindelse for fodgængere og cyklister og som klimasikring mod kommende havvandsstigninger.

Masser af tilbud til medlemmerne

Interesserer du dig for din by, dit hus eller det midt imellem? Så kom og vær med. Realdania er en forening, der vil bidrage til et bedre Danmark. Vores styrke er foreningens godt 146.000 medlemmer, der engagerer sig i vores arbejde, nemlig at skabe livskvalitet gennem det byggede miljø.

Når du er medlem af Realdania, har vi mange gode tilbud og medlemsfordele til dig:

Magasinet BEDRE HJEM i din postkasse otte gange om året

Bolius' populære magasin BEDRE HJEM indeholder nyt om alt, der betyder noget for dig som husejer. Få f.eks. inspiration fra lækre boligreportager eller bliv klogere på boligøkonomi, have og gør-det-selv.

E-nyhedsbrevet Mit Realdania hver måned fyldt med foreningens tilbud og aktiviteter. Udvalg selv de temaer, der interesserer dig mest.

Konkurrencer om bogpræmier og eksklusive særbesøg til udvalgte projekter

Vind bøger og modtag invitationer til spændende arrangementer og guidede ekskursioner til Danmarks byrum, boliger, landskab, bygningsarv m.m.

Rabat på entre til arkitektoniske attraktioner og museer

Besøg små og store perler inden for byggeri og arkitektur. Som medlem får du rabat på bl.a. entre og rundvisninger på et udvalg af banebrydende byggerier, historiske herregårde, særprægede bygningsværker og smukt renoverede slotshaver.

Deltagelse i Realdanias foreningsdemokrati

Når der er valg til Realdanias repræsentantskab i dit område eller i din faglige valggruppe, kan du deltage og gøre din stemme gældende.

[Læs mere på realdania.dk](http://realdania.dk)

Følg med i vores aktiviteter

Følg os

Vi er på Facebook, LinkedIn,
Twitter og Instagram.

Gå på opdagelse med vores app

Se nogle af de projekter, vi har støttet,
som er tættest på dig – uanset hvor du er i
Danmark.

Vores app er gratis og kan bruges både i
iPhone, iPad og Android.

Kort over Realdania-projekter som er beskrevet i denne turguide

Realdania udgiver foldere med beskrivelse af vores projekter i alle dele af Danmark. Du kan downloade foldere for alle områder på realdania.dk/om-os/publikationer

Udgiver: Realdania, 2016 **Layout:** Lisbeth Reinwaldt **Tryk:** Hertz Bogtrykkergården A/S
Tekster: Ole Brandt, Ida Tvorup Hedegaard og Lisbeth Reinwaldt **Foto:** Leif Tuxen, Tina Enghoff, Carsten Ingemann, Signe Find Larsen, Jørgen Jørgensen, Lars Schmidt.